

Arbejds miljø brevkassen

CLP på fem minutter

Af Vivian Plesner

Nu er GHS/CLP implementeringen nået hertil, hvor den gamle klassificering og mærkning er ved at udgå, så hvis du ikke allerede er godt i gang med at bruge den nye mærkning, kommer her lidt fif til, hvordan den skal forstås. I starten, da vi hørte om CLP, var indtrykket, at der var overvældende meget mere, der skulle mærkes. Men der er dog eksempler på ting, CLP ikke gælder for: Radioaktive stoffer, forskning og udvikling af ikke markedsført stoffer/produkter, affald og humane og veterinære lægemidler, kosmetik, fødevarer og foder.

Globalt (GHS) – EU (CLP)

- FN har vedtaget et globalt mærkningssystem GHS: Globally Harmonised System and Classification and Labelling of Chemicals.
- Den Europæiske fortolkning kaldes CLP: Classification, Labelling and Packaging.

I CLP er visse dele fra GHS udeladt, da det bl.a. ville betyde, at en øl skulle mærkes som brandfarlig, til gengæld er der tilføjet en del ekstra H-sætninger de såkaldte EUH'er.

Selvom nogle vil mene, det ikke har været nogen gevinst med et nyt system, er det tydeligt ud fra nedenstående eksempel, at der var et behov for standardisering i forhold til håndteringen af kemikalier i forskellige lande, så også vi laboranter, hvor flere og flere får mulighed for at arbejde i udlandet for deres arbejdspladser, ikke skal stå og debattere, hvordan et stof skal håndteres lige meget, hvor man er.

**Eks. Stof med oral toksitet
LD50 = 257mg/kg:**

Tidligere regler:

EU: Sundhedsskadeligt
USA: Giftigt
Indien: Ikke giftigt
Korea: Giftigt
Thailand: Sundhedsskadeligt.

Nuværende GHS regler:

Cat. 3 (Dødningehoved).

Arbejds miljø brevkassen

Redaktionen består af brevkasseredaktørerne Jørgen Stage Johansen og Vivian Plesner samt faglig sekretær Jens Klingenberg Rasmussen.

Alle medlemmer er velkomne til at indsende spørgsmål eller foreslå emner til uddybelse i LABORANTEN. Skriv til miljoebrevkassen@dl-f.dk. Arbejds miljø brevkassen svarer altid direkte tilbage til medlemmet, og efter aftale med medlemmet bruges emnet muligvis til artikler i LABORANTEN. Spørgeren er anonym i LABORANTEN.

Hvad er det så vi skal kikke efter?

CLP elementerne er:

Fareklasser og kategori

Piktogrammer og Signalord

H og P sætningerne, samt supplerende

EUH sætninger.

Faresymbolerne, der nu hedder piktogrammer, er nogenlunde oversættelsesbare, dog er der kommet to ekstra til, nemlig kronisk sundhedsfare og gasflaske. Beregningsmåden og grænserne er bestemt ikke ens, hvilket jeg ser på en del sikkerhedsdatablade, hvor der kan ske væsentlige ændringer fra eksempelvis ikke mærket til ætsende, og en del kræftfremkaldende skal nu håndteres som giftige, hvilket medfører gifttilladelse fra politiet og opbevaring bag lås. Begge ting er tilsyneladende med til at passe bedre på dem, der skal håndtere stofferne i hverdagen!

Klassificeringen indeholder oplysninger om stoffets iboende egenskaber, og mærkningen vises via piktogrammerne samt H/P sætningerne.

Det ene nye piktogram "kronisk sundhedsfare" er en opsplitning af det tidligere Giftig, som nu mærkes enten "giftig" eller "kronisk sundhedsfare" ud fra hvor lang tid det tager, før en effekt opstår.

Desuden skelner man nu som noget nyt mellem eksponeringsvejene: Oralt/Hud/Inhalation f.eks Tox (Oral), hvilket også giver yderligere informationer til brugeren.

Signalordene er Fare (Danger, Dgr) eller Advarsel (Warning, Wng).

Eksempler på Fareklasserne og kategoriernes betydning:

Akut tox 1,2,3,4

Asp. tox 1

Skin corr

Mut 1A/1B

Car 1A/1B

Repr. 1A/1B, Lact

STOT SE/RE

Aquatic acute 1, Aquatic Chronic 1

Nye CLP-piktogrammer

GHS01

GHS02

GHS03

GHS04

GHS05

GHS06

GHS07

GHS08

GHS09

Generelt skal det forstås sådan at: af Akut tox 1,2,3,4 er Akut tox 1 den værste.

Af Mut 1A/1B betyder 1A påvist på mennesker, mens 1B er påvist på dyr. Mut 2 betyder: er mistænkt for at give mutations-skader.

Ved Repr bruges også Lact, som er EU's måde at vise, at det går over i modermælken!

STOT står for Specifik Target Organ Toxicity og efterfølges typisk enten af SE (Simpel eksponering) eller RE (repetet eksponering) Aquatic acute eller chronic fortæller os om påvirkningen, hvis det kommer ud i vandmiljøet.

Fysisk fare:

GHS01, GHS02, GHS03, GHS04, GHS05

Sundhedsfare:

GHS06, GHS07, GHS08

Miljøfare:

GHS09

H-sætningerne:

(hazard - de gamle R-sætninger)

H200 - H299:

Bruges til beskrivelse af fysiske farer.

H300 - H399:

Bruges til beskrivelse af sundhedsfarer.

H400 - H499:

Bruges til beskrivelse af Miljøfarer.

P-sætninger:

(de gamle S-sætninger)

P100 - 199: Generelt

P200 - 299: Forebyggelse

P300 - 399: Reaktion

P400 - 499: Opbevaring

P500 - 599: Bortskaffelse

Og så EU's egne til forebyggelse
EUH001 - 199

Desuden fås der nogle gange en ekstra oplysning tilknyttet sætningerne i form af et lille eller stort i, f eller d, som står for

i/I: inhalation

f/F: facilitet

d/D: ufødt barn.

Hvis bogstavet er lille som i eksempel: H350i, betyder det, at det er mistænkt for at være kræftfremkaldende ved inhalation, hvorimod det med stort H350I betyder, at det er kræftfremkaldende ved inhalation.

Skal du selv mærke dine opløsninger til brug i laboratoriet, er der en masse hjælp at hente på ECHA's hjemmeside, eller på Miljøstyrelsens hjemmeside om CLP.

Så husk at læse etiketten og sikkerhedsdatabladet for at få de rigtige oplysninger, så du opnår den bedste beskyttelse af dig og dine kollegaer.

REFERENCER

Miljøstyrelsens CLP helpdesk

CLP-pictograms

ECHAs information om kemikalier